UNESCO KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS GINKLUOTO KONFLIKTO METU KONVENCIJA*

Priimta 1954 m. gegužės 14 d. Hagoje.

Aukštosios susitariančios šalys,

Pripažindamos, kad pastaruoju metu vykusių ginkluotų konfliktų metu kultūros vertybėms padaryta didelė žala, o dabar, nuolat tobulėjant karybos būdams, kultūros vertybėms vis labiau gresia pavojus būti visiškai sunaikintoms;

Įsitikinusios, kad tautos kultūros vertybėms daroma žala yra visos žmonijos kultūros paveldui daroma žala, nes kiekvienos tautos kultūra yra neatskiriama pasaulio kultūros dalis;

Laikydamos, kad viso pasaulio tautoms labai svarbu išsaugoti kultūros paveldą ir kad tą paveldą būtina saugoti tarptautiniu lygiu;

Vadovaudamosi 1899 ir 1907 metų Hagos Konvencijose bei 1935 m. balandžio 15 dienos Vašingtono pakte nustatytais kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu principais;

Manydamos, kad taikos metu nesiėmus nacionalinių ir tarptautinių priemonių organizuoti kultūros vertybių apsaugą ginkluoto konflikto atveju, veiksmingai tų vertybių apsaugoti nebus įmanoma;

Pasiryžusios imtis visų įmanomų priemonių kultūros vertybėms apsaugoti,

s u s i t a r ė dėl tokių nuostatų:

I SKYRIUS. KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Kultūros vertybių apibrėžimas

Šioje Konvencijoje terminas „kultūros vertybės“ apima, nepaisant jų kilmės ir nuosavybės:

a) kilnojamąsias ir nekilnojamąsias vertybes, kurios yra ypatingai svarbios kiekvienos tautos kultūros paveldui, tokias kaip religiniai ir pasaulietiniai architektūros, dailės ir istorijos paminklai; archeologinės vietovės; istorinės arba meninės vertės pastatų ansambliai; meno kūriniai; meninės, istorinės ar archeologinės reikšmės rankraščiai, knygos ir kiti objektai; bei mokslinės arba reikšmingos knygų, archyvinių dokumentų arba anksčiau išvardytų vertybių reprodukcijų kolekcijos;

b) pastatus, iš esmės skirtus tinkamai saugoti ir eksponuoti (a) punkte apibrėžtas kilnojamąsias vertybes, tokius kaip muziejai, didelės bibliotekos, archyvų saugyklos bei slėptuvės, skirtos (a) punkte apibrėžtoms kilnojamosioms kultūros vertybėms saugoti ginkluoto konflikto atveju;

c) (a) ir (b) punktuose apibrėžtų kultūros vertybių sankaupos centrus, vadinamus „paminklų sankaupos centrais.“

2 straipsnis. Kultūros vertybių apsauga

Šioje Konvencijoje kultūros vertybių apsauga yra tokių vertybių saugos užtikrinimas ir pagarba joms.

3 straipsnis. Kultūros vertybių saugos užtikrinimas

Aukštosios susitariančios šalys, pasitelkdamos savo nuožiūra pasirinktas tinkamas priemones, taikos metu įsipareigoja pasirengti užtikrinti savo teritorijoje ir kitų aukštųjų susitariančių šalių teritorijose esančių kultūros vertybių apsaugą nuo galimų ginkluoto konflikto padarinių.

4 straipsnis. Pagarba kultūros vertybėms

* Įsigaliojo 1998 m. spalio 27 d.

1. Aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja pagarbiai elgtis su savo teritorijoje ir kitų aukštųjų susitariančių šalių teritorijose esančiomis kultūros vertybėmis: nenaudoti tų vertybių, jų aplinkos arba vertybėms saugoti skirtų prietaisų kitiems tikslams, jeigu dėl to ginkluoto konflikto atveju tos vertybės galėtų būti sunaikintos arba apgadintos, taip pat nesiimti prieš tas vertybes jokių piktavališkų veiksmų.

2. Šio straipsnio pirmoje dalyje nurodytus įsipareigojimus atsisakyti vykdyti galima tik tokiais atvejais, kai tai yra neišvengiama dėl susidariusios karinės padėties.

3. Aukštosios susitariančios šalys taip pat įsipareigoja uždrausti, užkirsti kelią arba prireikus nutraukti bet kokios formos tokių vertybių vagystes, grobstymus, pasisavinimą arba prieš jas nukreiptus vandalizmo aktus. Jos įsipareigoja nerekvizuoti kitos aukštosios susitariančios šalies teritorijoje esančių kilnojamųjų kultūros vertybių.

4. Jos susilaiko nuo bet kokių prieš kultūros vertybes nukreiptų atsakomųjų baudžiamųjų veiksmų.

5. Aukštosios susitariančios šalys neturi teisės atsisakyti vykdyti šiuo straipsniu nustatytus įsipareigojimus kitos aukštosios susitariančios šalies atžvilgiu, argumentuodamos tuo, kad ta aukštoji susitarianti šalis netaikė 3 straipsnyje nustatytų saugos užtikrinimo priemonių.

5 straipsnis. Okupacija

1. Aukštoji susitarianti šalis, okupavusi visą kitos aukštosios susitariančios šalies teritoriją arba jos dalį, kiek įmanoma padeda kompetentingiems okupuotosios valstybės valdžios organams garantuoti tos šalies kultūros vertybių saugą ir išsaugojimą.

2. Prireikus imtis priemonių išsaugoti okupuotoje teritorijoje esančioms karo veiksmų pažeistoms kultūros vertybėms, jeigu tokių priemonių negali imtis okupuotosios valstybės valdžios organai, su jais glaudžiai bendradarbiaudama, tokių reikalingiausių priemonių kiek įmanoma imasi okupavusioji valstybė.

3. Aukštoji susitarianti šalis, kurios valdžią pasipriešinimo judėjimo dalyviai laiko teisėta, jei įmanoma, atkreipia jų dėmesį į tai, kad būtina laikytis su kultūros vertybėmis susijusių Konvencijos nuostatų.

6 straipsnis. Kultūros vertybių žymėjimas

Pagal 16 straipsnio nuostatas kultūros vertybės gali būti pažymėtos skiriamuoju simboliu, kad jas lengviau būtų atpažinti.

7 straipsnis. Karinės priemonės

1. Aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja taikos metu į karinius nuostatus ir instrukcijas įtraukti nuostatas, kurios garantuotų, kad bus laikomasi šios Konvencijos, ir ugdytų ginkluotųjų pajėgų narių pagarbą visų tautų kultūrai ir kultūros vertybėms.

2. Aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja taikos metu savo ginkluotosiose pajėgose numatyti arba įkurti specialios paskirties tarnybą arba paskirti specialius darbuotojus, kurie būtų atsakingi už pagarbų elgesį su kultūros vertybėmis ir bendradarbiautų su jų sauga besirūpinančiais civilinės valdžios organais.

II SKYRIUS. SPECIALIOJI APSAUGA

8 straipsnis. Specialiosios apsaugos skyrimas

1. Specialioji apsauga gali būti skiriama ribotam skaičiui slėptuvių, kuriose ginkluoto konflikto atveju saugomos kilnojamosios kultūros vertybės, paminklų sankaupų centrams ir kitoms labai svarbioms kultūros vertybėms, jeigu jos:

a) yra pakankamai toli nuo didelių pramonės centrų arba svarbių karinių objektų, kurie gali būti ypatingai atakuojami, tokių kaip oro uostai, transliacijos stotys, valstybės saugumo institucijos, uostai, svarbesnės geležinkelio stotys ir ryšių linijos;

b) nėra naudojamos kariniais tikslais.

2. Specialioji apsauga gali būti skiriama bet kokioje vietoje esančiai slėptuvei, jeigu jos konstrukcija pritaikyta atlaikyti bombardavimą.

3. Laikoma, kad paminklų sankaupos centras naudojamas kariniais tikslais, jeigu per jo teritoriją yra gabenami kareiviai arba karinės medžiagos, net jeigu jie gabenami tranzitu, taip pat jeigu centre yra vykdoma su karinėmis operacijomis tiesiogiai susijusi veikla, dislokuojami kariniai daliniai arba gaminamos karinės medžiagos.

4. Šio straipsnio 1 dalyje apibrėžta specialiai paskirta ginkluota kultūros vertybių apsauga arba netoli kultūros vertybių patruliuojantys policijos pareigūnai, kaip įprasta saugantys viešąją tvarką, nelaikomi veikiantys kariniais tikslais.

5. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje apibrėžtos kultūros vertybės yra netoli toje dalyje apibrėžto svarbaus karinio objekto, joms vis tiek gali būti paskirta specialioji apsauga su sąlyga, kad tokios apsaugos paprašiusi aukštoji susitarianti šalis ginkluoto konflikto atveju įsipareigoja nenaudoti to karinio objekto ir visą transportą nukreipti kitur, aplenkiant šį objektą, ypač jeigu objektas yra uostas, geležinkelio stotis arba oro uostas. Taip nukreipti transportą turi būti pasirengta dar taikos metu.

6. Specialioji apsauga skiriama kultūros vertybėms, įrašytoms į Tarptautinį specialiai saugomų kultūros vertybių registrą. Kultūros vertybės į šį registrą įrašomos laikantis šios Konvencijos nuostatų ir Konvencijos vykdymo taisyklėse nustatytų sąlygų.

9 straipsnis. Specialiai saugomų kultūros vertybių neliečiamumas

Aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja garantuoti specialiai saugomų kultūros vertybių neliečiamumą: įrašius kultūros vertybes į Tarptautinį specialiai saugomų kultūros vertybių registrą, susilaikyti nuo piktavališkų prieš jas nukreiptų veiksmų ir tų vertybių bei jų aplinkos nenaudoti kariniais tikslais, išskyrus 8 straipsnio 5 dalyje numatytus atvejus.

10 straipsnis. Tapatybės nustatymas ir kontrolė

Ginkluoto konflikto metu kultūros vertybės turi būti pažymėtos 16 straipsnyje apibrėžtu skiriamuoju simboliu. Turi būti sudarytos sąlygos tas vertybes patikrinti tarptautinei kontrolei, numatytai Konvencijos vykdymo taisyklėse.

11 straipsnis. Neliečiamumo statuso panaikinimas

1. Jeigu viena aukštoji susitarianti šalis nevykdo 9 straipsnyje nustatytų pareigų specialiai saugomų kultūros vertybių atžvilgiu, priešiška šalis, kol tos pareigos nebus pradėtos vykdyti, atleidžiama nuo įsipareigojimo garantuoti tų vertybių neliečiamumą. Jeigu įmanoma, pastaroji šalis pirmiausia turi pareikalauti per atitinkamą laiko tarpą nutraukti pažeidimus.

2. Išskyrus šio straipsnio 1 dalyje nurodytą atvejį, specialiai saugomų kultūros vertybių neliečiamumo statusas gali būti panaikintas tik išimtiniais atvejais, kai tai yra neišvengiama dėl susidariusios karinės situacijos, ir turi būti atstatytas tai situacijai pasikeitus. Tokią karinę padėtį gali paskelbti pareigūnas, vadovaujantis divizijai arba panašaus dydžio ar didesniam kariuomenės daliniui. Jeigu yra sąlygos, apie sprendimą panaikinti neliečiamumo statusą prieš atitinkamą laiko tarpą pranešama priešiškai šaliai.

3. Neliečiamumo statusą panaikinusi šalis kaip galėdama greičiau apie tai raštu praneša pagal Konvencijos vykdymo taisykles veikiančiam kultūros vertybių Generaliniam komisarui ir nurodo tokio sprendimo priežastis.

III SKYRIUS. KULTŪROS VERTYBIŲ GABENIMAS

12 straipsnis. Gabenimas su specialiąja apsauga

1. Aukštajai susitariančiai šaliai prašant, kultūros vertybėms, gabenamoms norint jas perkelti į kitą vietą toje pačioje arba kitoje teritorijoje, Konvencijos vykdymo taisyklėse nustatytomis sąlygomis gali būti paskirta specialioji apsauga.

2. Kultūros vertybių gabenimą su specialiąja apsauga Konvencijos vykdymo taisyklėse nustatyta tvarka prižiūri tarptautinės institucijos. Gabenamos kultūros vertybės pažymimos 16 straipsnyje nustatytu skiriamuoju simboliu.

3. Aukštosios susitariančios šalys susilaiko nuo piktavališkų veiksmų, nukreiptų prieš su specialia apsauga gabenamas kultūros vertybes.

13 straipsnis. Gabenimas skubos atvejais

1. Jeigu aukštoji susitarianti šalis mano, kad tam tikrų kultūros vertybių saugos dėlei jas būtina perkelti į kitą vietą taip skubiai, kad 12 straipsnyje nurodyta procedūra yra netinkama, ypač ką tik prasidėjus ginkluotam konfliktui, net ir neprašius ir negavus 12 straipsnyje nurodyto neliečiamumo, galima gabenamas kultūros vertybes pažymėti 16 straipsnyje nustatytu skiriamuoju simboliu. Apie tokį gabenimą reikia kiek įmanoma perspėti priešiškas šalis. Tačiau negavus neliečiamumo statuso, skiriamuoju simboliu negalima žymėti kultūros vertybių, gabenamų į kitos valstybės teritoriją.

2. Aukštosios susitariančios šalys pagal išgales imasi reikalingų atsargumo priemonių apsaugoti šio straipsnio pirmoje dalyje aprašytas gabenamas skiriamuoju simboliu pažymėtas kultūros vertybes nuo prieš jas nukreiptų piktavališkų veiksmų.

14 straipsnis. Imunitetas prieš konfiskavimą, pagrobimą ir paėmimą trofėjumi

1. Imunitetas prieš konfiskavimą, paėmimą trofėjumi ir pagrobimą suteikiamas:

a) 12 arba 13 straipsnyje numatyta tvarka saugomoms kultūros vertybėms;

b) tik tokias kultūros vertybes gabenančioms transporto priemonėms.

2. Šio straipsnio nuostatos neriboja teisės atlikti patikrinimus arba kratą.

IV SKYRIUS. DARBUOTOJAI

15 straipsnis. Darbuotojai

Kultūros vertybių labui, kiek leidžia saugumo sumetimai, reikia gerbti kultūros vertybių apsaugos darbuotojus. Šiems darbuotojams patekus į priešiškos šalies rankas, jiems turi būti leidžiama tęsti savo darbą, jeigu jų saugomos kultūros vertybės taip pat yra patekusios į priešiškos šalies rankas.

V SKYRIUS. SKIRIAMASIS SIMBOLIS

16 straipsnis. Konvencijos simbolis

1. Konvencijos skiriamasis simbolis yra smaigaliu žemyn nukreipto baltai mėlyno skydo formos (skydas yra sudarytas iš ryškiai mėlynos spalvos kvadrato, kurio vienas kampas yra skydo smaigalys, ant kurio yra ryškiai mėlynos spalvos trikampis, o abiejose mėlynų figūrų pusėse esančius plotus užpildo baltos spalvos trikampiai).

2. 17 straipsnyje numatytais atvejais galima vartoti vieną skiriamąjį simbolį arba tris trikampiu išdėstytus simbolius (du viršuje, vienas apačioje).

17 straipsnis. Simbolio vartojimas

1. Trimis simboliais galima žymėti tik:

a) specialiai saugomas nekilnojamąsias kultūros vertybes;

b) 12 ir 13 straipsniuose numatytomis sąlygomis gabenamas kultūros vertybes;

c) slėptuves, įrengtas Konvencijos vykdymo taisyklėse numatyta tvarka.

2. Vienas simbolis gali būti vartojamas tik:

a) kultūros vertybėms, kurioms nėra paskirta specialioji apsauga, žymėti;

b) jį gali nešioti Konvencijos vykdymo taisyklėse numatytą kontrolę vykdantys asmenys bei

c) kultūros vertybių apsaugos darbuotojai;

d) Konvencijos vykdymo taisyklėse nustatytiems asmens pažymėjimams ženklinti.

3. Ginkluoto konflikto metu skiriamąjį simbolį ar kitus į jį panašius simbolius vartoti kitais nei šio straipsnio 1 ir 2 dalyje nustatytais tikslais draudžiama.

4. Neturint aukštosios susitariančios šalies kompetentingos valdžios institucijos tinkamai pasirašyto įgaliojimo su nurodyta jo išdavimo data, nekilnojamųjų kultūros vertybių žymėti skiriamuoju simboliu negalima.

VI SKYRIUS. KONVENCIJOS TAIKYMO SRITIS

18 straipsnis. Konvencijos taikymas

1. Šios Konvencijos nuostatos, išskyrus tas nuostatas, kurios taikomos taikos metu, yra taikomos paskelbus karą arba kitokio ginkluoto konflikto tarp dviejų ar daugiau aukštųjų susitariančių šalių atveju, net jeigu viena ar daugiau iš tų šalių karinės padėties nepripažįsta.

2. Konvencija taip pat taikoma visais aukštosios susitariančios šalies teritorijos visiškos ar dalinės okupacijos atvejais, net jeigu okupuotoje šalyje nėra jokio ginkluoto pasipriešinimo judėjimo.

3. Jeigu viena iš konflikto šalių nėra prisijungusi prie šios Konvencijos, prie šios Konvencijos prisijungusių kitų konflikto šalių tarpusavio santykius vis tiek reglamentuoja ši Konvencija. Ši Konvencija reglamentuoja ir tų šalių santykius su neprisijungusiąja šalimi, jeigu pastaroji pareiškia priimanti Konvencijos nuostatas ir jų laikosi.

19 straipsnis. Netarpvalstybiniai konfliktai

1. Aukštosios susitariančios šalies teritorijoje iškilus netarpvalstybiniam ginkluotam konfliktui, konflikto pusės privalo taikyti bent su kultūros vertybėmis susijusias šios Konvencijos nuostatas.

2. Konflikto pusės, sudarydamos specialias sutartis, stengiasi įgyvendinti ir visas kitas šios Konvencijos nuostatas arba bent kai kurias iš jų.

3. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO) konflikto šalims gali pasiūlyti savo paslaugas.

4. Ankstesnių šio straipsnio nuostatų vykdymas nekeičia konflikto šalių teisinio statuso.

VII SKYRIUS. KONVENCIJOS VYKDYMAS

20 straipsnis. Konvencijos vykdymo taisyklės

Šios Konvencijos taikymo tvarka yra nustatyta Konvencijos vykdymo taisyklėse, kurios yra neatskiriama šios Konvencijos dalis.

21 straipsnis. Saugančiosios valdžios institucijos

Vykdant šią Konvenciją ir taikant jos vykdymo taisykles, bendradarbiaujama su saugančiosiomis valdžios institucijomis, kurios yra atsakingos už konflikto šalių interesų gynimą.

22 straipsnis. Sutaikinimo tvarka

1. Saugančioji valdžia, manydama, kad to reikia kultūros vertybių labui, siūlo savo kompetentingų institucijų paslaugas, ypač jeigu konflikto šalys nesutaria dėl šios Konvencijos ar jos vykdymo taisyklių taikymo arba interpretacijos.

2. Tuo tikslu bet kuri iš saugančiųjų valdžios institucijų, vienos konflikto šalies prašymu, Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinio direktoriaus prašymu arba savo iniciatyva gali pasiūlyti surengti konflikto šalių, o ypač už kultūros vertybių apsaugą atsakingų institucijų, atstovų susitikimą tinkamai parinktoje neutralioje teritorijoje. Konflikto šalys privalo atsakyti į joms pateiktą pasiūlymą atvykti į susitikimą. Saugančiosios valdžios institucijos konflikto šalims siūlo neutralios šalies atstovą arba Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinio direktoriaus parinktą asmenį, kuris, konflikto šalims pritarus, pirmininkautų tokiam susitikimui.

23 straipsnis. UNESCO pagalba

1. Aukštosios susitariančios šalys gali kreiptis į Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizaciją, prašydamos techninės pagalbos kultūros vertybėms saugoti arba su šio Konvencijos arba jos vykdymo taisyklių taikymu susijusioms problemoms spręsti. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija tokią pagalbą suteikia, kiek leidžia jos programa ir lėšos.

2. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijai suteikiama teisė savo iniciatyva siūlyti pagalbą aukštosioms susitariančioms šalims.

24 straipsnis. Specialiosios sutartys

1. Aukštosios susitariančios šalys gali pasirašyti specialiąsias sutartis bet kokiais klausimais, kurie, jų nuomone, turi būti reglamentuojami atskiru dokumentu.

2. Draudžiama sudaryti specialiąsias sutartis, kurios numatytų prastesnę kultūros vertybių ir jas saugančių darbuotojų apsaugą, nei garantuojama šioje Konvencijoje.

25 straipsnis. Konvencijos platinimas

Aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja taikos ir ginkluoto konflikto metu savo šalies teritorijoje kuo plačiau skleisti šios Konvencijos ir jos vykdymo taisyklių tekstą. Taip pat jos įsipareigoja šios Konvencijos nagrinėjimą įtraukti į ginkluotųjų pajėgų narių ir, jeigu įmanoma, civilių apmokymo programas, kad visi šalies gyventojai, o ypač ginkluotųjų pajėgų nariai ir kultūros vertybes saugantys darbuotojai sužinotų šios Konvencijos nuostatas.

26 straipsnis. Pranešimai apie vertimus

1. Aukštosios susitariančios šalys kitoms aukštosioms susitariančioms šalims per Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinį direktorių perduoda oficialių šios Konvencijos ir jos vykdymo taisyklių vertimų tekstus.

2. Be to, bent kartą per ketverius metus aukštosios susitariančios šalys Generaliniam direktoriui pateikia ataskaitą, kurioje nurodo jų nuomone reikalingą informaciją apie jų valdymo institucijų įgyvendinamas, rengiamas ar numatomas rengti priemones šiai Konvencijai ir jos taisyklėms vykdyti.

27 straipsnis. Susirinkimai

1. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius, administracinei valdybai pritarus, gali sušaukti aukštųjų susitariančių šalių atstovų susirinkimą. Jis privalo sušaukti tokį susirinkimą, jeigu to reikalauja ne mažiau kaip penktadalis visų aukštųjų susitariančių šalių.

2. Nepažeidžiant kitų reikalavimų, kuriuos ši Konvencija arba jos vykdymo taisyklės kelia minėto susirinkimo funkcijoms, susirinkimo tikslas yra nagrinėti sunkumus, iškylančius taikant šią Konvenciją ir jos vykdymo taisykles, ir tais klausimais pateikti rekomendacijas.

3. Susirinkime dalyvaujant daugumai aukštųjų susitariančių šalių, pagal 39 straipsnio nuostatas gali būti peržiūrima ši Konvencija arba jos vykdymo taisyklės.

28 straipsnis. Sankcijos

Aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja imtis visų reikalingų jų įprastinės baudžiamosios jurisdikcijos ribose esančių priemonių nubausti ir paskirti baudžiamąsias arba drausmines sankcijas bet kokios tautybės asmenims, savo iniciatyva ar kitų asmenų nurodymu pažeidusiems šią Konvenciją.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29 straipsnis. Kalbos

1. Ši Konvencija parengiama anglų, prancūzų, rusų ir ispanų kalbomis. Šie keturi variantai yra vienodos teisinės galios.

2. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija organizuoja Konvencijos vertimą į kitas oficialiąsias generalinės konferencijos kalbas.

30 straipsnis. Pasirašymas

Ši Konvencija pažymima 1954 m. gegužės 14 dienos data. Iki 1954 m. gruodžio 31 dienos ją laisvai gali pasirašyti visos į konferenciją pakviestos valstybės, posėdžiavusios Hagoje nuo 1954 m. balandžio 21 dienos iki 1954 m. gegužės 14 dienos.

31 straipsnis. Ratifikavimas

1. Šią Konvenciją gali ratifikuoti ją pasirašiusios valstybės jų konstitucijose nustatyta tvarka.

2. Ratifikavimo dokumentai pateikiami Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui.

32 straipsnis. Prisijungimas

Nuo šios Konvencijos įsigaliojimo datos prie jos gali prisijungti visos 30 straipsnyje nurodytos ir Konvencijos dar nepasirašiusios valstybės bei kitos valstybės, kurias pakviečia prisijungti Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Administracija. Valstybės prisijungimas prie Konvencijos patvirtinamas pateikiant prisijungimo dokumentus Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui.

33 straipsnis. Įsigaliojimas

1. Ši Konvencija įsigalioja praėjus trims mėnesiams po to, kai penkios valstybės pateikia Konvencijos ratifikavimo dokumentus.

2. Po to Konvenciją ratifikavusiai arba prie jos prisijungusiai valstybei Konvencija ima galioti, praėjus trims mėnesiams po ratifikavimo arba prisijungimo dokumentų pateikimo.

3. 18 ir 19 straipsniuose numatytais atvejais prieš prasidedant ar jau prasidėjus konfliktui arba okupacijai, konflikto šalių pateikti Konvencijos ratifikavimo arba prisijungimo prie Konvencijos dokumentai įsigalioja iš karto. Tokiais atvejais Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius 38 straipsnyje numatytus pranešimus perduoda pačiu skubiausiu būdu.

34 straipsnis. Veiksmingas taikymas

1. Kiekviena valstybė Konvencijos narė nuo Konvencijos įsigaliojimo dienos imasi visų priemonių, reikalingų, kad per šešis mėnesius po Konvencijos įsigaliojimo dienos būtų pradėta Konvenciją veiksmingai taikyti.

2. Valstybėms, kurios ratifikavimo arba prisijungimo dokumentus pateikia Konvencijai jau įsigaliojus, minėtas laikotarpis yra šeši mėnesiai po ratifikavimo arba prisijungimo dokumentų pateikimo.

35 straipsnis. Konvencijos geografinio taikymo plėtra

Aukštoji susitarianti šalis, ratifikuodama Konvenciją, prie jos prisijungdama arba vėliau, gali Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui adresuotu pranešimu pareikšti, kad ši Konvencija bus taikoma visose teritorijose, už kurių tarptautinius santykius ta šalis yra atsakinga. Minėtas pranešimas įsigalioja praėjus trims mėnesiams po jo gavimo datos.

36 straipsnis. Ryšys su ankstesnėmis konvencijomis

1. Prisijungusių prie 1899 m. liepos 29 dienos arba 1907 m. spalio 18 dienos Hagos konvencijų – Karo sausumoje įstatymų ir papročių konvencijos (IV) ir Karinio laivyno bombardavimo karo metu konvencijos (IX), – valstybių tarpusavio santykių atžvilgiu ši Konvencija papildo anksčiau minėtą (IX) konvenciją ir anksčiau minėtos (VI) konvencijos priede nurodytas taisykles, o tais atvejais, kai šioje Konvencijoje ir jos vykdymo taisyklėse numatyta vartoti skiriamąjį simbolį, vietoj anksčiau minėtos (IX) konvencijos 5 straipsnyje nurodyto simbolio vartojamas šios Konvencijos 16 straipsnyje nurodytas simbolis.

2. Prisijungusių prie 1935 m. balandžio 15 dienos Vašingtone priimto „Meno ir mokslo institucijų ir istorijos paminklų apsaugos pakto“ (Rericho pakto) valstybių, kurios yra šios Konvencijos narės, tarpusavio santykių atžvilgiu ši Konvencija papildo Rericho paktą, o tais atvejais, kai šioje Konvencijoje ir jos vykdymo taisyklėse numatyta vartoti skiriamąjį simbolį, vietoj minėto pakto III straipsnyje nurodytos simbolinės vėliavos vartojamas šios Konvencijos 16 straipsnyje nurodytas simbolis.

37 straipsnis. Denonsavimas

1. Aukštoji susitarianti šalis gali savo vardu arba kitos teritorijos, už kurios tarptautinius santykius ji yra atsakinga, vardu denonsuoti šią Konvenciją.

2. Konvencijos denonsavimo dokumentą ji pateikia Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui.

3. Konvencijos denonsavimas įsigalioja praėjus vieneriems metams po denonsavimo dokumento pateikimo datos. Tačiau jeigu šiam laikotarpiui besibaigiant Konvenciją denonsavusi šalis dalyvauja ginkluotame konflikte, Konvencija lieka galioti, kol bus baigti karo veiksmai ir kol bus grąžintos visos kultūros vertybės.

38 straipsnis. Pranešimai

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius 30 ir 32 straipsniuose nurodytoms valstybėms ir Jungtinėms Tautoms praneša apie jam pateiktus šios Konvencijos ratifikavimo, akcepto arba prisijungimo prie šios Konvencijos dokumentus, nurodytus 31, 32 ir 39 straipsniuose, bei apie pranešimus ir denonsavimo dokumentus, nurodytus 35, 37 ir 39 straipsniuose.

39 straipsnis. Konvencijos ir jos vykdymo taisyklių peržiūrėjimas

1. Bet kuri aukštoji susitarianti šalis gali siūlyti pakeisti arba papildyti šią Konvenciją arba jos vykdymo taisykles. Siūlomo pakeitimo arba papildymo tekstas pateikiamas Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui, kuris jį perduoda visoms aukštosioms susitariančioms šalims, prašydamas per keturis mėnesius pranešti, ar aukštoji susitarianti šalis:

a) pageidauja, kad siūlomam pakeitimui arba papildymui apsvarstyti būtų sušaukta konferencija;

b) pritaria siūlomam pakeitimui arba papildymui, nešaukiant konferencijos;

c) nepritaria siūlomam pakeitimui arba papildymui, nešaukiant konferencijos.

2. Generalinis direktorius apie nuomones, gautas pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, praneša visoms aukštosioms susitariančioms šalims.

3. Jeigu visų iki nustatytos datos Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui savo atsakymus pranešusių šalių nuomonės atitinka 1 dalies (b) punktą, tai yra jos pritaria siūlomam pakeitimui arba papildymui, nešaukiant konferencijos, Generalinis direktorius apie jų sprendimą praneša 38 straipsnyje nustatyta tvarka. Pakeitimas arba papildymas įsigalioja, praėjus devyniasdešimčiai dienų po tokio pranešimo datos.

4. Generalinis direktorius siūlomam pakeitimui arba papildymui apsvarstyti šaukia aukštųjų susitariančių šalių konferenciją, jeigu to reikalauja daugiau nei vienas trečdalis aukštųjų susitariančių šalių.

5. Šio straipsnio ketvirtoje dalyje nustatyta tvarka apsvarstyti šios Konvencijos arba jos vykdymo taisyklių pakeitimai arba papildymai įsigalioja tik tada, kai jas vienbalsiai priima konferencijoje dalyvavusios aukštosios susitariančios šalys ir kai joms pritaria visos aukštosios susitariančios šalys.

6. Aukštosios susitariančiosios šalies pritarimas šios Konvencijos arba jos vykdymo taisyklių pakeitimams arba papildymams, priimtiems 4 ir 5 dalyje nurodytoje konferencijoje, įforminamas oficialiu dokumentu, kurį jos pateikia Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui.

7. Įsigaliojus šios Konvencijos arba jos vykdymo taisyklių pakeitimams ir papildymams, galima ratifikuoti arba prisijungti tik prie naujosios, atitinkamai pakeistos ir papildytos Konvencijos arba jos vykdymo taisyklių redakcijos.

40 straipsnis. Registracija

Pagal Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsnį Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinio direktoriaus prašymu ši Konvencija registruojama Jungtinių Tautų Sekretoriate.

Tai patvirtindami, šią Konvenciją pasirašo reikiamus įgaliojimus turintys asmenys.

Priimta 1954 m. gegužės keturioliktą dieną Hagoje. Vieninteliame Konvencijos egzemplioriuje anglų, prancūzų, rusų ir vokiečių kalbomis pateikiamas Konvencijos tekstas turi vienodą teisinę galią. Vienintelis Konvencijos egzempliorius atiduodamas saugoti Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos archyvui. Patvirtinti tikri jos nuorašai perduodami 30 ir 32 straipsniuose nurodytoms valstybėms ir Jungtinėms Tautoms.

_____

KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS GINKLUOTO KONFLIKTO ATVEJU KONVENCIJOS VYKDYMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS. KONTROLĖ

1 straipsnis. Tarptautinis kandidatų sąrašas

Įsigaliojus konvencijai, Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius sudaro sąrašą visų asmenų, kuriuos aukštosios susitariančios šalys yra įvardijusios kaip tinkančius atlikti kultūros vertybių Generalinio komisaro funkcijas. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinio direktoriaus iniciatyva aukštųjų susitariančių šalių prašymu šis sąrašas reguliariai tikslinamas.

2 straipsnis. Kontrolės organizavimas

Aukštajai susitariančiai šaliai įsitraukus į konvencijos 18 straipsnyje apibrėžtą ginkluotą konfliktą, nedelsiant:

a) paskiriamas už jos teritorijoje esančias kultūros vertybes atsakingas atstovas; jeigu šalis yra okupavusi kitos valstybės teritoriją, paskiriamas ir už okupuotoje teritorijoje esančias vertybes atsakingas specialusis atstovas;

b) kiekvieną aukštajai susitariančiai šaliai priešišką šalį atstovaujančios saugančiosios valstybės 3 straipsnyje nustatyta tvarka paskiria toje aukštojoje susitariančioje šalyje oficialiai įgaliotus atstovus;

c) kultūros vertybių Generalinis komisaras į tą aukštąją susitariančią šalį skiriamas 4 straipsnyje nustatyta tvarka.

3 straipsnis. Saugančiųjų valstybių atstovų skyrimas

Saugančioji valstybė savo atstovus skiria iš diplomatinio arba konsulinio korpuso narių arba valstybei, į kurią jie bus paskirti, pritarus – iš kitų asmenų tarpo.

4 straipsnis. Generalinio komisaro skyrimas

1. Kultūros vertybių Generalinis komisaras renkamas iš tarptautinio kandidatų sąrašo šalies, į kurią jis bus oficialiai skiriamas, ir priešiškų šalių vardu veikiančių saugančiųjų valstybių susitarimu.

2. Jeigu per tris savaites nuo derybų pradžios šiuo klausimu šalims susitarti nepavyktų, jos prašo, kad Generalinį komisarą paskirtų Tarptautinio Teisingumo Teismo pirmininkas. Paskirtasis Generalinis komisaras pradeda vykdyti pareigas tik tada, kai šalis, į kurią jis yra paskirtas, pritaria jo paskyrimui.

5 straipsnis. Atstovų funkcijos

Saugančiųjų valstybių atstovai registruoja konvencijos pažeidimus, šaliai, į kurią jie yra paskirti, pritarus, tiria tų pažeidimų aplinkybes, vietose vykdo kampanijas, skatinančias nutraukti pažeidimus, ir prireikus apie tokius pažeidimus praneša Generaliniam komisarui. Atstovai apie savo veiklą informuoja Generalinį komisarą.

6 straipsnis. Generalinio komisaro funkcijos

1. Kultūros vertybių Generalinis komisaras kartu su šalies, į kurią jis yra oficialiai paskirtas, atstovais ir suinteresuotų saugančiųjų valstybių atstovais sprendžia visus jam pateiktus klausimus, susijusius su Konvencijos taikymu.

2. Jis turi teisę šiose taisyklėse numatytais atvejais priimti sprendimus ir skirti asmenis.

3. Šaliai, į kurią jis yra oficialiai paskirtas, pritarus, jis turi teisę nurodyti atlikti tyrimus arba pats juos atlikti.

4. Jis kreipiasi į konflikto šalis arba jas saugančiąsias valstybes, jeigu jo nuomone toks kreipimasis bus naudingas taikant konvenciją.

5. Jis rengia konvencijai taikyti reikalingas ataskaitas ir jas pateikia suinteresuotoms šalims ir jas saugančiosioms valstybėms. Ataskaitų kopijas jis siunčia Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui, kuris gali pasinaudoti tik techniniu jų turiniu.

6. Jeigu šalies nesaugo jokia valstybė, saugančiosios institucijos funkcijas, nurodytas Konvencijos 21 ir 22 straipsniuose, atlieka Generalinis komisaras.

7 straipsnis. Inspektoriai ir ekspertai

1. Jeigu kultūros vertybių Generalinis komisaras mano esant būtina, suinteresuotų atstovų prašymu arba su jais pasitaręs, jis šaliai, į kurią jis yra oficialiai paskirtas, patvirtinti teikia kultūros vertybių inspektoriaus tam tikrai užduočiai atlikti kandidatūrą. Inspektorius atsiskaito tik Generaliniam komisarui.

2. Generalinis inspektorius, atstovai ir inspektoriai gali naudotis ekspertų paslaugomis. Ekspertų kandidatūros taip pat teikiamos pirmoje dalyje minėtai šaliai patvirtinti.

8 straipsnis. Kontrolės ribojimas

Kultūros vertybių Generalinis komisaras, saugančiųjų valstybių atstovai, inspektoriai ir ekspertai jokiais atvejais neviršija savo įgaliojimų. Jie turi ypatingai atsižvelgti į aukštosios susitariančios šalies, į kurią jie yra oficialiai paskirti, saugumo garantijas ir, atlikdami visas užduotis, vadovautis aukštosios susitariančios šalies nustatytais karinės situacijos sąlygojamais reikalavimais.

9 straipsnis. Saugančiųjų valstybių funkcijų perdavimas

Jeigu konflikto šaliai saugančiosios valstybės veikla yra nenaudinga arba tampa nebenaudinga, neutrali valstybė gali būti paprašyta perimti jos funkcijas, susijusias su kultūros vertybių Generalinio komisaro skyrimu 4 straipsnyje nustatyta tvarka. Jei reikia, taip paskirtas Generalinis komisaras įgalioja inspektorius vykdyti šiose taisyklėse nustatytas saugančiųjų institucijų funkcijas.

10 straipsnis. Išlaidos

Kultūros vertybių Generalinio komisaro, inspektorių ir ekspertų darbo užmokesčio ir kitas išlaidas dengia šalis, į kurią jie yra oficialiai paskirti. Saugančiųjų valstybių atstovų darbo užmokesčių ir kitos išlaidos dengiamos tų saugančiųjų valstybių ir valstybių, kurių interesus jos gina, susitarimu.

II SKYRIUS. SPECIALIOJI APSAUGA

11 straipsnis. Laikinos slėptuvės

1. Jeigu ginkluoto konflikto metu dėl nenumatytų priežasčių aukštoji susitarianti šalis yra priversta įrengti laikiną slėptuvę ir nori, kad tai slėptuvei būtų skirta specialioji apsauga, apie tai ji kreipiasi į oficialiai į tą šalį paskirtą Generalinį komisarą.

2. Jeigu Generalinis komisaras, atsižvelgdamas į susidariusias aplinkybes ir laikinoje slėptuvėje saugomų kultūros vertybių svarbą, nusprendžia, kad tokia apsauga yra būtina, jis gali aukštajai susitariančiai šalai duoti leidimą slėptuvę pažymėti Konvencijos 16 straipsnyje nustatytu skiriamuoju simboliu. Apie šį sprendimą jis nedelsdamas praneša suinteresuotų saugančiųjų valstybių atstovams. Bet kuris iš šių atstovų per 30 dienų gali pareikalauti šį sprendimą nedelsiant atšaukti.

3. Atstovams sutikus su tokiu sprendimu arba jeigu per 30 dienų nė vienas delegatas nepareikalavo jį atšaukti ir jeigu, Generalinio komisaro nuomone, slėptuvė tenkina Konvencijos 8

straipsnyje nustatytas sąlygas, Generalinis komisaras kreipiasi į Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinį direktorių, prašydamas tą slėptuvę įrašyti į Specialiai saugomų kultūros vertybių registrą.

12 straipsnis. Tarptautinis specialiai saugomų kultūros vertybių registras

1. Parengiamas Tarptautinis specialiai saugomų kultūros vertybių registras.

2. Registrą tvarko Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius. Registro nuorašus jis pateikia Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui ir aukštosioms susitariančioms šalims.

3. Registras dalijamas į skyrius, kurių kiekvienas yra skirtas vienai aukštajai susitariančiai šaliai. Kiekvienas skyrius sudarytas iš trijų dalių su tokiais pavadinimais: „Slėptuvės“, „Paminklų sankaupos centrai“ ir „Kitos nekilnojamosios kultūros vertybės“. Šių dalių turinį nustato Generalinis direktorius.

13 straipsnis. Registracijos paraiškos

1. Aukštoji susitarianti šalis Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui gali pateikti paraišką įtraukti į Registrą tam tikras jos teritorijoje esančias slėptuves, paminklų sankaupos centrus arba kitas nekilnojamąsias kultūros vertybes. Paraiškoje turi būti aprašyta kultūros vertybės vieta ir patvirtinta, kad ta kultūros vertybė atitinka Konvencijos 8 straipsnio nuostatas.

2. Okupacijos atveju teisę pateikti tokias paraiškas turi okupavusioji valstybė.

3. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius tokių paraiškų nuorašus nedelsdamas išsiunčia visoms aukštosioms susitariančioms šalims.

14 straipsnis. Protestai

1. Aukštoji susitarianti šalis Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui adresuotu laišku gali pareikšti protestuojanti prieš tam tikrų kultūros vertybių įregistravimą. Tą laišką jis turi gauti ne vėliau kaip po keturių mėnesių nuo registracijos paraiškos nuorašų išsiuntimo datos.

2. Tokiame laiške nurodomas protesto pagrindas. Galiojančiomis laikomos tik tokios priežastys:

a) vertybės, kurias prašoma įregistruoti, nėra kultūros vertybės;

b) vertybės netenkina Konvencijos 8 straipsnyje nurodytų sąlygų.

3. Generalinis direktorius protesto laiško nuorašus nedelsdamas išsiunčia visoms aukštosioms susitariančioms šalims. Prireikus jis kreipiasi patarimo į Tarptautinį paminklų, meninių ir istorinių vietovių bei archeologinių kasinėjimų reikalų komitetą ir, jeigu jis mano esant reikalinga, į kitas kompetentingas organizacijas ir asmenis.

4. Generalinis direktorius arba aukštoji susitarianti šalis visais jo manymu reikalingais atvejais gali kreiptis į protestą pareiškusias aukštąsias susitariančias šalis, norėdamas jas įtikinti atšaukti protestą.

5. Jeigu taikos metu pateikusi registracijos paraišką aukštoji susitarianti šalis įsitraukia į ginkluotą konfliktą paraiškoje išvardytų kultūros vertybių dar nespėjus įtraukti į Registrą, Generalinis direktorius tas kultūros vertybes, neatsižvelgiant į pareikštus ar dar nepareikštus pritarimus, protestus ir protestų atšaukimus, nedelsdamas laikinai įtraukia į Registrą.

6. Jeigu per šešis mėnesius po protesto laiško gavimo datos Generalinis direktorius iš protestą pareiškusios aukštosios susitariančios šalies negauna pranešimo, kad tas protestas yra atšaukiamas, registracijos paraišką pateikusi aukštoji susitarianti šalis gali pareikalauti ginčą nagrinėti arbitražo tvarka, kaip nurodyta šio straipsnio septintoje dalyje.

7. Paraiška nagrinėti ginčą arbitražo tvarka pateikiama praėjus ne daugiau kaip vieneriems metams nuo dienos, kai Generalinis direktorius gavo protesto laišką. Abi ginčo šalys paskiria po

vieną arbitrą. Jeigu prieš registraciją pareiškė protestą daugiau nei viena aukštoji susitarianti šalis, jos visuotiniu sutikimu paskiria vieną arbitrą. Iš šių taisyklių 1 straipsnyje nurodyto tarptautinio sąrašo šiedu arbitrai pasirenka asmenį, kuriam bus pavesta atlikti vyriausiojo arbitro funkcijas. Jeigu arbitrai nesutaria dėl vyriausiojo arbitro kandidatūros, jie prašo, kad vyriausiąjį arbitrą – nebūtinai iš tarptautinio sąrašo – paskirtų Tarptautinio Teisingumo Teismo pirmininkas. Taip sudarytas arbitražo teismas pats nustato savo teismo proceso tvarką. Šio teismo sprendimai yra neapskundžiami.

8. Aukštoji susitarianti šalis, įsitraukusi į ginčą, gali pareikšti nepageidaujanti nagrinėti ginčo 7 dalyje nustatyta arbitražo tvarka. Tokiais atvejais Generalinis direktorius tos aukštosios susitariančios šalies prieš registraciją pareikštą protestą perduoda visoms aukštosioms susitariančioms šalims. Protestas bus patvirtintas tik tada, jeigu jam pritars du trečdaliai balsavime dalyvaujančių aukštųjų susitariančių šalių. Balsavimas vyksta paštu, išskyrus tuos atvejus, kai Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius, pasinaudodamas Konvencijos 27 straipsniu jam suteiktomis teisėmis, nusprendžia, kad būtina sušaukti susirinkimą. Jeigu Generalinis direktorius nusprendžia, kad bus balsuojama paštu, jis aukštosioms susitariančioms šalims nurodo per šešis mėnesius nuo to nurodymo datos jam atsiųsti savo balsus užklijuotame voke.

15 straipsnis. Registracija

1. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinio direktoriaus nurodymu į Registrą įrašomos ir tam tikru serijos numeriu pažymimos visos kultūros vertybės, kurių registracijai buvo pateiktos paraiškos, jeigu per 14 straipsnio pirmoje dalyje nurodytą laikotarpį prieš tų vertybių registraciją nepareiškiamas protestas.

2. Jeigu pareiškiamas protestas, Generalinis direktorius, nepažeisdamas 14 straipsnio penktos dalies nuostatos, aptariamas kultūros vertybes į Registrą įtraukia tik tą protestą atšaukus arba to protesto nepatvirtinus 14 straipsnio septintoje arba aštuntoje dalyje nustatyta tvarka.

3. 11 straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais Generalinis direktorius vertybes į Registrą įtraukia Kultūros vertybių Generaliniam komisarui paprašius.

4. Generalinis direktorius visų naujų įrašų Registre patvirtintus nuorašus nedelsdamas išsiunčia Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, aukštosioms susitariančioms šalims, o registracijos paraišką pateikusiai šaliai paprašius, ir visoms kitoms valstybėms, išvardytoms Konvencijos 30 ir 32 straipsniuose. Įrašai įsigalioja praėjus trisdešimčiai dienų po tų nuorašų išsiuntimo.

16 straipsnis. Išbraukimas iš Registro

1. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius nurodo išbraukti vertybes iš Registro:

a) paprašius aukštajai susitariančiai šaliai, kurios teritorijoje yra tos vertybės;

b) jeigu įregistruoti tas vertybes paprašiusi aukštoji susitarianti šalis denonsavo Konvenciją, kai denonsavimas įsigalioja;

c) 14 straipsnio penktoje dalyje numatytu atveju, kai protestas patvirtinamas 14 straipsnio septintoje arba aštuntoje dalyje nustatyta tvarka.

2. Generalinis direktorius patvirtintus išbraukimo iš Registro dokumento nuorašus nedelsdamas išsiunčia Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui ir visoms valstybėms, kurios yra gavusios to įrašo Registre nuorašą. Išbraukimas įsigalioja praėjus trisdešimčiai dienų po minėtų nuorašų išsiuntimo datos.

III SKYRIUS. KULTŪROS VERTYBIŲ GABENIMAS

17 straipsnis. Neliečiamumo statuso suteikimo tvarka

1. Kultūros vertybių Generaliniam komisarui pateikiama Konvencijos 12 straipsnio pirmoje dalyje nurodytas prašymas. Prašyme nurodomos prašymo priežastys, planuojamų gabenti vertybių svarba ir skaičius, dabartinė jų saugojimo vieta, numatomas gabenimo tikslas, transporto priemonės, kelionės maršrutas, siūloma gabenimo data ir kita reikalinga informacija.

2. Jeigu Generalinis komisaras savo nuožiūra nusprendžia, kad kultūros vertybių gabenimo prašymas yra pagrįstas, dėl gabenimo būdo pasitaręs su suinteresuotais saugančiųjų valstybių atstovais, jis apie gabenimą praneša suinteresuotoms konflikto šalims, kartu pateikdamas visą naudingą informaciją.

3. Generalinis komisaras paskiria vieną arba daugiau inspektorių tikrinti, kad patvirtintais būdais būtų gabenamos tik paraiškoje nurodytos vertybės, pažymėtos skiriamuoju simboliu. Inspektorius arba inspektoriai lydi vertybes iki pat gabenimo maršruto pabaigos.

18 straipsnis. Gabenimas į užsienį

Jeigu specialiai saugomos vertybės gabenamos į kitos valstybės teritoriją, gabenimą reglamentuoja ne tik Konvencijos 12 straipsnis ir šių taisyklių 17 straipsnis, bet ir toliau išvardytos nuostatos:

a) kol kultūros vertybės yra kitos valstybės teritorijoje, ta valstybė yra tų vertybių saugotoja ir rūpinasi jomis taip, kaip tokiomis pat svarbiomis savo kultūros vertybėmis;

b) valstybė saugotoja vertybes grąžina tik kofliktui pasibaigus; vertybės turi būti grąžintos per šešis mėnesius nuo prašymo jas grąžinti datos;

c) gabenamos ir kitos valstybės teritorijoje esančios kultūros vertybės negali būti konfiskuotos arba valstybės savininkės arba valstybės saugotojos sunaikintos. Tačiau valstybė saugotoja, gavusi valstybės savininkės sutikimą, šiame straipsnyje nustatyta tvarka gali vertybes pergabenti į trečiosios valstybės teritoriją, jeigu tai yra būtina vertybėms apsaugoti;

d) specialiosios apsaugos prašyme nurodoma, kad valstybė, į kurios teritoriją bus gabenamos vertybės, sutinka laikytis šio straipsnio nuostatų.

19 straipsnis. Okupuotos teritorijos

Kitos aukštosios susitariančios šalies teritoriją okupavusi aukštoji susitarianti šalis, perkėlusi kultūros vertybes į kitoje tos teritorijos vietoje esančią slėptuvę, negalėdama laikytis taisyklių 17 straipsnyje nustatytos tvarkos, nelaikoma pasisavinusia tas kultūros vertybes Konvencijos 4 straipsnyje apibrėžta prasme, jeigu Generalinis komisaras, pasitaręs su to turto saugotojais, patvirtina, kad dėl susidariusių aplinkybių vertybes perkelti buvo būtina.

IV SKYRIUS. SKIRIAMASIS SIMBOLIS

20 straipsnis. Žymėjimas skiriamuoju simboliu

1. Dėl skiriamojo simbolio vietos ir matomumo sprendžia aukštosios susitariančios šalies kompetentingos valdžios institucijos. Simboliu gali būti pažymėtos vėliavėlės arba ant rankovių užrišami raiščiai, simbolis gali būti nupieštas ant objekto arba parodytas kitokiu būdu.

2. Ginkluoto konflikto metu ir Konvencijos 12 ir 13 straipsniuose nurodytais atvejais simboliu pažymimos transporto priemonės, kad dienos šviesoje jis aiškiai matytųsi ir iš oro, ir nuo žemės. Šie žymėjimo reikalavimai yra minimalūs.

Nuo žemės turi matytis:

a) specialiai saugomų paminklų sankaupos centrų ribos, aiškiai pažymėtos pakankamai nedideliais atstumais išdėstytais simboliais;

b) simboliais pažymėti įėjimai į kitas specialiai saugomas nekilnojamąsias kultūros vertybes.

21 straipsnis. Asmens pažymėjimai

1. Konvencijos 17 straipsnio 2 dalies (b) ir (c) punktuose nurodyti asmenys ant rankovių gali ryšėti raiščius su skiriamuoju simboliu, kuriuos išduoda ir pažymi kompetentingos valdžios institucijos.

2. Šie asmenys privalo turėti specialų asmens pažymėjimą su skiriamuoju simboliu. Pažymėjime nurodoma bent savininko vardas ir pavardė, gimimo data, titulas arba laipsnis ir pareigos. Ant pažymėjimo turi būti savininko nuotrauka bei parašas ir (arba) pirštų atspaudai. Pažymėjimas turi būti antspauduotas kompetentingos institucijos reljefiniu spaudu.

3. Remdamosi prie šių taisyklių pridedamu pavyzdžiu, aukštosios susitariančios šalys pačios nustato tokio pažymėjimo formą. Patvirtinto pažymėjimo pavyzdžius jos pateikia kitoms aukštosioms susitariančioms šalims. Jeigu įmanoma, pažymėjimas išduodamas dviem egzemplioriais, vieną egzempliorių paliekant saugoti pažymėjimą išdavusiai institucijai.

4. Iš šių asmenų be teisėto pagrindo negali būti atimti pažymėjimai ir teisė ryšėti raištį.

Pažymėjimo pavyzdys

Priekinė pusė

[Skiriamasis simbolis]	[Skiriamasis simbolis]
Asmens, atsakingo už kultūros vertybių apsaugą, PAŽYMĖJIMAS	
Pavardė	.....
Vardas (-ai)	.....
Gimimo data	.....
Titulas arba laipsnis	.....
Pareigos	.....
Šio pažymėjimo turėtojui taikomos Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto atveju konvencijos, priimtos 1954 m. gegužės 14 d. Hagoje, nuostatos	
Išdavimo data	Pažymėjimo numeris .....

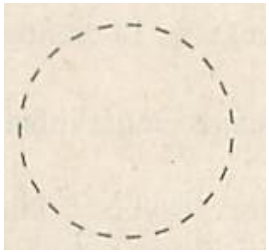
_____

Užpakalinė pusė

Pažymėjimo turėtojo nuotrauka

Pažymėjimo turėtojo parašas ir (arba) pirštų atspaudai

Valdžios institucijos, išdavusios pažymėjimą, reljefinis atspaudas

Ūgis	Akių spalva	Plaukų spalva

Kiti skiriamieji bruožai

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

_____

PROTOKOLAS

Aukštosios susitariančios šalys sutaria:

I

1. Visos aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja iš kitos šalies teritorijos, kurią ji okupavo ginkluoto konflikto metu, neleisti išvežti kultūros vertybių, apibrėžtų 1954 m. gegužės 14 dieną Hagoje pasirašytos Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto atveju konvencijos 1 straipsnyje.

2. Visos aukštosios susitariančios šalys įsipareigoja saugoti iš okupuotų teritorijų į jos teritoriją tiesiogiai arba netiesiogiai įvežtas kultūros vertybes. Įvežus vertybes, ši nuostata įsigalioja automatiškai, o jeigu taip neatsitinka, ji pradedama taikyti okupuotos teritorijos valdžios institucijoms paprašius.

3. Visos aukštosios susitariančios šalys, pasibaigus karo veiksmams, įsipareigoja teisėtam savininkui grąžinti visas jų teritorijoje esančias anksčiau okupuotos teritorijos kompetentingiems valdžios organams priklausančias kultūros vertybes, kurios buvo išvežtos nesilaikant pirmoje dalyje nurodyto principo. Draudžiama kultūros vertybes pasilikti kaip karo reparacijas.

4. Aukštoji susitarianti šalis, kuri privalėjo neleisti iš okupuotos teritorijos išvežti kultūros vertybių, asmenims, sąžiningai įsigijusiems kultūros vertybes, kurias reikia grąžinti pagal 3 dalies reikalavimą, išmoka kompensacijas.

II

5. Iš vienos aukštosios susitariančios šalies teritorijos įvežtas kultūros vertybes, perkeltas į kitos aukštosios susitariančios šalies teritoriją norint jas apsaugoti nuo ginkluoto konflikto keliamų pavojų, pasibaigus karo veiksmams pastaroji šalis grąžina teritorijos, iš kurios tos vertybės buvo įvežtos, kompetentingiems valdžios organams.

III

6. Šis Protokolas pažymimas 1954 m. gegužės 14 dienos data. Iki 1954 m. gruodžio 31 d. jį gali pasirašyti visos valstybės, pakviestos į Hagos konferenciją, vykusią nuo 1954 m. balandžio 21 dienos iki 1954 m. gegužės 14 dienos.

7. (a) Pasirašiusiosios valstybės šį Protokolą ratifikuoja jų konstitucijose nustatyta tvarka.

(b) Ratifikavimo dokumentai pateikiami Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui.

8. Protokolui įsigaliojus, prie jo gali prisijungti visos 6 dalyje nurodytos jo dar nepasirašiusios valstybės ir kitos Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos administracinės valdybos pakviestos prisijungti valstybės. Prisijungimas įsigalioja pateikus prisijungimo dokumentus Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui.

9. 6 ir 8 dalyse nurodytos valstybės, pasirašydamos, ratifikuodamos arba akceptuodamos šį Protokolą, gali pareikšti, kad jos neįsipareigoja laikytis šio Protokolo I arba II skirsnio nuostatų.

10. (a) Šis Protokolas įsigalioja praėjus trims mėnesiams po to, kai penkios valstybės pateikia Protokolo ratifikavimo dokumentus.

(b) Po to Protokolą ratifikavusiai arba prie jo prisijungusiai aukštajai susitariančiai šaliai Protokolas ima galioti praėjus trims mėnesiams po ratifikavimo arba prisijungimo dokumentų pateikimo.

(c) Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto atveju konvencijos, pasirašytos Hagoje 1954 m. gegužės 14 dieną, 18 ir 19 straipsniuose numatytais atvejais, prieš prasidedant arba jau prasidėjus konfliktui arba okupacijai, konflikto šalių pateikti Protokolo ratifikavimo arba prisijungimo prie Protokolo dokumentai įsigalioja iš karto. Tokiais atvejais Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius 14 dalyje numatytus pranešimus perduoda pačiu skubiausiu būdu.

11. (a) Kiekviena valstybė Protokolo narė nuo Protokolo įsigaliojimo dienos imasi visų priemonių, reikalingų, kad per šešis mėnesius po jo įsigaliojimo dienos būtų pradėta šį Protokolą veiksmingai taikyti.

(b) Valstybėms, kurios ratifikavimo arba prisijungimo dokumentus pateikia Protokolui jau įsigaliojus, minėtas laikotarpis yra šeši mėnesiai po ratifikavimo arba prisijungimo dokumentų pateikimo.

12. Aukštoji susitarianti šalis, ratifikuodama Protokolą, prie jo prisijungdama arba vėliau, gali Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui adresuotu pranešimu pareikšti, kad šis Protokolas bus taikomas visose teritorijose, už kurių tarptautinius santykius ta šalis yra atsakinga. Minėtas pranešimas įsigalioja praėjus trims mėnesiams po jo gavimo datos.

13. (a) Aukštoji susitarianti šalis gali savo vardu arba kitos teritorijos, už kurios tarptautinius santykius ji yra atsakinga, vardu denonsuoti šį Protokolą.

(b) Protokolo denonsavimo dokumentą ji pateikia Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui.

(c) Protokolo denonsavimas įsigalioja praėjus vieneriems metams po denonsavimo dokumento pateikimo datos. Tačiau jeigu šiam laikotarpiui besibaigiant Protokolą denonsavusi šalis dalyvauja ginkluotame konflikte, Protokolas lieka galioti, kol bus baigti karo veiksmai ir kol bus grąžintos visos kultūros vertybės.

14. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius 6 ir 8 dalyse nurodytoms valstybėms ir Jungtinėms Tautoms praneša apie jam pateiktus šio Protokolo ratifikavimo, prisijungimo arba akcepto dokumentus, nurodytus 7, 8 ir 15 dalyse, bei apie pranešimus ir denonsavimo dokumentus, nurodytus 12 ir 13 dalyse.

15. (a) Šis Protokolas gali būti peržiūrimas, jeigu to reikalauja daugiau nei trečdalis aukštųjų susitariančių šalių.

(b) Protokolui peržiūrėti Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinis direktorius sušaukia konferenciją.

(c) Konferencijos priimti šio Protokolo pakeitimai ir papildymai įsigalioja tik tada, kai juos vienbalsiai priima konferencijoje dalyvavusios aukštosios susitariančios šalys ir kai joms pritaria visos aukštosios susitariančios šalys.

(d) Aukštosios susitariančios šalies pritarimas šio Protokolo pakeitimams ir papildymams, priimtiems (b) ir (c) punktuose nurodytoje konferencijoje, įsigalioja Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generaliniam direktoriui pateikus oficialų pritarimo dokumentą.

(e) Įsigaliojus šio Protokolo pakeitimams ir papildymams, galima ratifikuoti arba prisijungti tik prie naujosios atitinkamai pakeistos ir papildytos Protokolo redakcijos.

Pagal Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsnį Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinio direktoriaus prašymu šis Protokolas registruojamas Jungtinių Tautų Sekretoriate.

Tai patvirtindami, šį Protokolą pasirašo reikiamus įgaliojimus turintys asmenys.

Priimtas 1954 m. gegužės keturioliktą dieną Hagoje. Vieninteliame Protokolo egzemplioriuje anglų, prancūzų, rusų ir vokiečių kalbomis pateikiamas Protokolo tekstas turi vienodą teisinę galią. Vienintelis Protokolo egzempliorius atiduodamas saugoti Jungtinių Tautų

Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos archyvui. Patvirtinti tikri jo nuorašai perduodami 30 ir 32 straipsniuose nurodytoms valstybėms ir Jungtinėms Tautoms.

_____